

C-UPPSATS, VÅRTERMINEN 2009

”Det som inte hörs, syns inte...”

En studie om kvinnors våld mot män

Evelina Källkvist och Alexandra Lirakis
Handledare: Hilma Holm

SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN
SOCIALHÖGSKOLAN

LUNDS UNIVERSITET

Abstract

The main goal with our paper was to examine women's violence against men in relationships, and if the subject is taboo. The study we used is qualitative based on eight interviews with professional personnel which in their work have been in contact with abused men in the region of Skåne. We also interviewed one man who has been a victim for abuse by his partner.

To be able to analyze our qualitative interviews we used a gender perspective and different violence concepts. We also used previous research and other literature about the subject.

Our result showed that women often use mental abuse, but they are also engaged in physical and material violence. The real figure for men who are abused is large, one reason could be society's views on the roles men and women are expected to fulfil. The men find it embarrassing and feel shame for being abused by their female partners. They are also afraid of being distrusted if they tell about their experiences, by authorities such as the police for example. This could prevent the men from reporting the abuse.

It is a fact that society doesn't know how to handle this kind of social problem, because there are no efforts made to help the abused men, nor efforts to help the women with aggressive behaviour either.

Keywords: domestic violence, abuse, abused men, shame, victim

Innehållsförteckning

FÖRORD	3
1. BAKGRUND	4
1.1 PROBLEMFÖRMULERING	4
1.2 SYFTE	4
1.3 FRÅGESTÄLLNING	4
1.4 AVGRÄNSNING	4
1.5 DEFINITIONER	5
1.6 FORTSATT FRAMSTÄLLNING	5
2. BAKGRUND OCH TIDIGARE FORSKNING	6
2.1 INTERNATIONELL FORSKNING	6
<i>VÅLD I RELATIONER</i>	7
<i>DÄRFÖR LÄMNAR DE INTE RELATIONEN</i>	7
2.2 SVENSK FORSKNING	8
<i>PETER GILL - VÅLDSFORSKARE</i>	8
2.3 EXEMPEL PÅ MISSHANDEL	9
<i>FYSISK MISSHANDEL</i>	9
<i>MATERIELL MISSHANDEL</i>	10
<i>DOLD MISSHANDEL</i>	10
2.4 KVINNLIGA BROTTSLINGAR BEHANDLAS ANNORLUNDA ÄN MANLIGA OFFER	11
<i>MANNEN SOM OFFER</i>	12
<i>EN KÄNSLA AV SKAM OCH ÅTLÖJE</i>	12
<i>SAMMANFATTNING</i>	13
3. TEORI	14
3.1 VÅLD	14
3.2 GENUS	15
<i>SAMMANFATTNING</i>	17
4. METOD	18
4.1 EMPIRI	19
4.2 REFLEKTIONER OCH FÖRFÖRSTÅELSE	21
4.3 ETISKT PERSPEKTIV	21
5. PRESENTATION AV EMPIRIN	22
5.1 ROGER – LÄMNADE SIN PARTNER	22

5.2 MANSJOUREN	22
5.3 POLISEN - FAMILJEVÅLDSROTELN	23
5.4 KRISCENTRUM FÖR MÄN - MALMÖ	24
5.5 KRISCENTRUM FÖR MÄN - LUND	25
5.6 EN ÖPPENVÅRDSVERKSAMHET I MALMÖ	25
5.7 SAMTALSKRAFT	26
5.8 FAMILJERÄTTSBYRÅN	27
6. ANALYS	28
6.1 VÅLD	28
<i>DEN PSYKISKA MISSHANDELN</i>	28
<i>DEN FYSISKA MISSHANDELN</i>	29
<i>DEN MATERIELLA MISSHANDELN</i>	30
<i>SAMMANFATTNING</i>	31
6.2 DÄRFÖR ANMÄLER INTE MÄN	31
<i>VÅRDNADSTVIST</i>	31
<i>ATT STANNA KVAR / BEMÖTANDE</i>	31
<i>INTE BLI TRODD / SKAM</i>	32
<i>SAMMANFATTNING</i>	33
6.3 SAMHÄLLSSYN / TABUBELAGT	33
<i>HJÄLPINSATSER</i>	34
<i>MÖRKERTAL</i>	34
<i>SAMMANFATTNING</i>	35
7. SAMMANFATTNING OCH AVSLUTANDE DISKUSSION	36
7.1 SAMMANFATTNING	36
7.2 AVSLUTANDE DISKUSSION	37
KÄLLFÖRTECKNING	41
BILAGA 1	43
BILAGA 2	44
BILAGA 3	45

Förord

Vi har valt att skriva om kvinnor som misshandlar män för att det är ett ämne som inte är så omdiskuterat i Sverige. Däremot verkar det som om att det är mer diskuterat i USA och England, eftersom att det finns en hel del forskning om detta ämne därifrån. Vi tyckte att ämnet var intressant då vi inte hade någon tidigare kunskap om det och ville öka vår kännedom om detta sociala problem.

Vi vill tacka alla våra intervjupersoner som bemötte oss med stor vänlighet och för att de tog sig tid att träffa oss och svarade på våra frågor. De har alla bidragit till ökad förståelse och kunskap om ämnet. Vi vill särskilt tacka Roger som är en av de män som blivit misshandlad av sin före detta partner för att han ställde upp och svarade på våra frågor. Vår handledare Hilma Holm vill vi också tacka för vägledning och bra kommentarer och synpunkter om uppsatsens utformning.

1. Bakgrund

1.1 Problemformulering

Vi har valt att skriva om ett ämne som inte berörts av så många i Sverige tidigare. Det förekommer ett stort mörkertal och det är ingenting som anses vara ett stort samhällsproblem. Det vi har valt att undersöka är kvinnor som misshandlar män i parrelationer. Det har gjorts intervjuer med svenska män angående våldet de fått utstå av en kvinna. Den generella anledningen till att männen inte berättar är för att de anser att ingen i omgivningen tar dem på allvar. I media skrivs det en del om att kvinnor blir misshandlade av män, dock står det nästan aldrig någonting om de utsatta männen (Kordon, Wetterqvist, 2006).

I boken "Gärningsmannen är en kvinna" står det om studier i USA som har visat att kvinnor är lika våldsbenägna som män i nära relationer (Kordon, Wetterqvist, 2006). Samhället påverkar de frågor som väcks om utsatta grupper. En del grupper blir aldrig uppmärksammade medan andra grupper blir mer uppmärksammade, vilket kan bero på det samhälle och den kultur vi lever i (Kalman, 2006). Samhället verkar inte ha intresse av att veta att även män blir misshandlade av sina partners och det är därför vi vill belysa problemet.

1.2 Syfte

Syftet med vår uppsats är att undersöka kvinnors våld mot män i parrelationer och om ämnet är tabubelagt.

1.3 Frågeställning

- Hur vanligt är det att män utsätts för misshandel och vilken sort utsätts de för?
- Varför anmäler inte män?
- Är ämnet tabubelagt?

1.4 Avgränsning

Det är vanligt att barnperspektivet tas upp när kvinnor blir misshandlade av män i hemmet, men vi har valt att inte ta upp barnperspektivet i denna uppsats. De intervjupersoner som vi har pratat med anser att våld påverkar barnet på samma sätt oavsett vilken förälder som blir utsatt för psykisk eller fysisk misshandel. Vi är medvetna om att det förekommer våld i

samkönade relationer, men har valt att inte undersöka detta eftersom att uppsatsen då skulle bli alldeles för omfattande. Därför har vi valt att fokusera på problematiken utifrån männens perspektiv, då det är deras infallsvinkel som vi ville lyfta fram.

1.5 Definitioner

I uppsatsen använder vi oss av begreppen tabubelagt och socialt problem. När vi använder oss av begreppet **tabubelagt**, så menar vi att ämnet inte är omtalat i samhället och att samhället har svårt att se att det förekommer att män blir misshandlade. Bonniers Compact Lexikon (1999) förklarar att tabu innebär ett socialt förbud mot vissa handlingar. Enligt Anna Meeuwisse och Hans Swärd (2006) är ett **socialt problem** när ett individuellt fenomen övergår till ett problem som påverkar hela samhället. **Misshandel** är våld som sker kontinuerligt och våldet används för att kränka personen (Isdal, 2001) (för utförligare förklaring, se vidare s. 14).

1.6 Fortsatt framställning

I vårt fortsatta arbete kommer vi att börja med att skriva om bakgrund och tidigare forskning. Därefter har vi skrivit om de teorier som vi har valt att använda oss utav. I kapitlet metod redogör vi för vilka metodval vi har gjort och varför. Sedan presenterar vi vår empiri, det vill säga de personer som vi har intervjuat. I vår analys kommer vi att ställa empirin mot bakgrund och tidigare forskning. Efter varje avsnitt avslutar vi med en kortare sammanfattning. Uppsatsen avslutas med en sammanfattning och en avslutande diskussion.

2. Bakgrund och tidigare forskning

Anledningen till varför vi har döpt detta kapitel till ”bakgrund och tidigare forskning” är för att vi har använt oss av olika källor från USA och Sverige. Tidigare forskning från USA har visat statistik på att det förekommer att kvinnor misshandlar män, det finns inte mycket tidigare svensk forskning om kvinnor som misshandlar. I den svenska litteraturen har vi hittat orsakerna till varför kvinnor som begår brott bemöts annorlunda av samhället, jämfört med män som begår brott. Vi har delat upp utländsk och svensk forskning i olika stycken för att tydliggöra vilken forskning som kommer från vilket land. I styckena ”exempel på misshandel” och ”kvinnliga brottslingar behandlas annorlunda än manliga offer” har vi dock valt att använda oss av både svensk och internationell forskning för att styrka likheter i litteraturen. Det fanns en del svårigheter att hitta relevant och vetenskaplig forskning inom ämnet, såväl svensk som internationell. Därför kontaktade vi professorn Murray A. Strauss, som bland annat bidragit med sin forskning om ämnet i boken ”Abused men” av Cook (1997), som han hänvisade oss till att läsa. Strauss tipsade oss även om sina egna forskningsrapporter, men vi valde att inte använda dessa då de även fanns med i boken ”Abused men”. Anledningen till att vi inte har använt oss av fler internationella källor, är för att vi ansåg denna bok som mest relevant och tillförlitlig.

2.1 Internationell forskning

”Abused men, the hidden side of domestic violence” är en bok skriven av den amerikanska journalisten Philip W. Cook, som tidigare har skrivit mycket om familjevåld. Med hjälp av sociologer och forskare inom detta ämne har han skrivit boken ”Abused men”. Boken inkluderar olika studier samt mäns egna berättelser om misshandeln som de blivit utsatta för.

Tidigare forskning om våld har mestadels handlat om kvinnor som blir misshandlade av män och forskningen har behandlat kvinnan som ett offer. Enligt Malcolm J. George, som är en akademiker vid St Bartholomew's och The Royal Hospital, har misshandel mot män rapporterats sedan 1950-talet (i Cook, 1997). Mellan åren 1992 – 1993 gjorde U.S. Department of Justice en undersökning som visade att varje år utsätts 1 miljon kvinnor för våld i nära relationer, i jämförelse med 143, 000 män i USA (Cook, 1997). De mest omfattande, rapporterade siffrorna kommer från sociologerna Murray A. Strauss och Richard

Gelles undersökningar som visar att 6 miljoner kvinnor blir misshandlade per år av sin partner i USA, och att 1,8 miljoner av dessa kvinnor blir allvarligt misshandlade. När det gäller män som upplever våld i hemmet, rapporteras liknande siffror från samma källor, men att 2 miljoner män blir allvarligt misshandlade (ibid.).

Våld i relationer

Cook (1997) menar att när det gäller våld i relationer så använder kvinnor sig av våld i nästan lika stor utsträckning som män. Skadorna och effekterna är dock större på kvinnor när män slagit dem, än när kvinnor slår på sin manliga partner. Maureen McLeod, professor i kriminalrätt, kunde i sin studie med hjälp av polisens register, visa att 72 procent av attackerna mot kvinnor, involverade att männen använde sig av kroppslig styrka, så som att slå med nävar, öppen hand och sparkar (i Cook, 1997). När det gällde kvinnor som attackerade män användes enbart kroppslig styrka i 14 procent av attackerna. 15 procent av de utsatta kvinnorna hade blivit hotade med en pistol eller en kniv när det gällde familjerelaterat våld, medan 63 procent av de utsatta männen hade blivit hotade med en pistol eller kniv (ibid.).

Sociologen Murray A. Strauss, professor och biträdande chef för Family Research Laboratory i New Hampshire, delar samma åsikt som McLeod, att slagen från män skadar mer. Strauss menar att trots att kvinnor kan ha mindre möjligheter att åstadkomma fysisk skada med sin kroppsstyrka, så är mansmisshandel ett allvarligt socialt problem (i Cook, 1997).

Därför lämnar de inte relationen

Om männen lämnar relationen, kan de förlora sina barn, då kvinnan oftast får vårdnadsrätten i en familjedomstol i USA skriver Cook (1997) i "Abused men". De utsatta männen kan uppleva att kvinnan har total makt och kontroll, och att de provat allt för att förbättra situationen, utan framgång. Väljer mannen eller kvinnan att lämna relationen, innebär det att de accepterar att deras förhållande misslyckats. Eftersom att en familj generellt oftast vill att deras familjesituation skall uppfattas som "normal", visar de utåt sett upp en harmonisk och enhetlig bild av familjelivet. Strauss menar att det är svårare för män som blir misshandlade av en kvinna att anmäla till polisen eller berätta vad som har hänt för sjukhuspersonal, än vad det är för kvinnor som blivit misshandlade av män (i Cook, 1997). I England har det framkommit att många av de män som ringer polisen, inte blir rättvist behandlade på grund av sitt kön (ibid.).

2.2 Svensk forskning

Boken "Gärningsmannen är en kvinna" är skriven av journalisterna Suzanna Kordon och Anna Wetterqvist som bland annat tar upp att det kan vara svårt för samhället att se en kvinna som förövare. Journalisterna skriver även om omgivningens och rättsväsendets syn på kvinnor och män som förövare, att den synen kan skiljas åt ibland. Kordon och Wetterqvist (2006) skriver att tidigare forskning har visat att det är minst lika vanligt att kvinnor är våldsamma mot män i relationer som tvärtom. De skriver även att det i amerikanska studier har framkommit att kvinnor använder sig av mer psykiska trakasserier, medan män använder sig mer av det fysiska våldet för att skada kvinnor. Det är inte många män som utsatts för våld som anmäler sin partner och därför anses mörkertalet vara stort. När svenska män som blivit utsatta för våld av sin partner var med i studierna som gjorts visade det sig att antalet män som inte anmäler är högt. De svenska männen berättade i intervjuer att de skämdes över att en kvinna utövade våld mot dem. Männen upplevde det som att myndigheterna trodde mer på kvinnorna och männen uppfattade det som att deras omgivning inte förstod vad de blev utsatta för av kvinnorna (Kordon, Wetterqvist 2006). Per Elis Eliasson (2000) arbetar på Kriscentrum för män i Stockholm skriver i boken "Män, kvinnor och våld att förstå och förändra våldsamt beteende" att enligt samhället skall mannen aldrig gråta, inte gnälla, utan vara den trygga famnen och behärska sina känslor. Därför är det inte lätt för män som blir utsatta för fysisk eller psykisk misshandel av en kvinna att anmäla.

Den finska psykologen Ghitta Weizmann- Henelius, tycker att samhället borde lyssna på män på samma sätt som samhället lyssnar på kvinnor när det gäller misshandel i relationer. Samhället har svårt att se män som offer för en kvinnas våld (i Kordon, Wetterqvist 2006).

Peter Gill – våldsforskare

Peter Gill är en professor i pedagogik vid högskolan i Gävle och även våldsforskare, som vi intervjuade via telefon. Peter Gill har tidigare bland annat gett ut forskning om mobbning i skolor. Med tanke på att Gill har forskat mycket inom våld och berättade om sin forskning så valde vi att ha hans intervju i delen "Bakgrund och tidigare forskning" Gill menar att det säkerligen finns våld i parrelationer av både män och kvinnor. Gill gjorde en undersökning med studenter i Gävle, år 2005 där det framkom det att risken att få ett slag av sin partner är större om man är mellan 20-30 år än om man är mellan 50 och 70 år. Undersökningen gjordes på 900 studenter i Gävle, 600 kvinnor och 300 män, men där var det endast en bråkdel av dem som nämnde våld i sina relationer, dock fanns det ett samband mellan våld och alkohol. "I

många av situationerna var det kvinnorna som tog initiativ till våld, vilket bekräftades från båda sidorna” berättar Gill. Han tror inte att det är vanligt att männen slår tillbaka. ”Den irritation och upprördhet som finns hos en man som gör att han kan slå en kvinna måste ju finnas hos en kvinna också, vilket förefaller rimligt i min undersökning” anser Gill. Man kan utgå från att en mans våld gentemot kvinnor handlar om fysisk styrka, men det kan det även göra när en kvinna slår en man. Materiellt våld är nog inte så vanligt i Sverige, men i USA har kvinnor större tillgång till vapen, vilket gör att den form av våld kanske är vanligare där. För en man kan det vara skamfyllt att bli slagen av en kvinna. Männen anmäler kanske inte för de tror att Polisen inte tar en man på allvar som anmäler sin kvinnliga partner för misshandel. Gill menar att det säkerligen är ganska vanligt att kvinnan hotar med att ta barnen ifrån mannen. Det kan även vara så att en kvinna har lättare att bli trodd i en domstol, och därför får vårdnaden om barnen, då det kan vara svårt att föreställa sig att en kvinna skulle misshandla en man.

2.3 Exempel på misshandel

Fysisk misshandel

Cook har intervjuat trettio män i USA i boken ”Abused men”, som blivit misshandlade av sin partner. En av dem var Rickard C, 48 år som gifte sig med Janet C, när han var 28 år. Det var det andra äktenskapet för båda, de var gifta i 14 år. Sitt hem delade de med sex adopterade barn och två barn från hennes tidigare äktenskap. Det förekom 50-60 fysiska överfall under deras år tillsammans, som oftast skedde när hon druckit (Cook, 1997).

”Jag satt ofta och gjorde pappersarbete och så stod det en kaffekopp där, och då spillde hon ut kaffet med vilje; hon gick från det till att kasta kaffet, för att sedan kasta kaffet och koppen. Hon kunde kasta skållhett kaffe i mitt ansikte. Det var något som skedde gradvis, över en treårsperiod, tills det gick så långt att hon slog mig. Efteråt, grät hon och bad om förlåtelse. Men då hade hon redan gjort skada. Inte bara känslomässig och psykiskt, utan även fysiskt” (Cook, 1997, s 39).

Malcolm J George har forskat om våld i hemmet med män som offer. Även han har intervjuat utsatta män i England, han upptäckte att attacker under sömnperioder (exempelvis att vakna av att bli slagen med knytnävarna i huvudet) sällan anmäldes. Många av de män som blir slagna eller får saker kastade mot sig säger att de inte vill slå tillbaka, då de inte vill slå en

kvinnor (i Cook, 1997). Suzanne Kordon och Anna Wetterqvist (2006) och Per Elis Eliasson (2000) skriver i svensk forskning att om männen någon gång skulle få nog av våldet och misshandeln, och slå tillbaka är risken stor att kvinnan anmäler mannen för misshandel.

Materiell misshandel

För mannen som offer kan det vara svårt att bli trodd, då kvinnan i vissa relationer visar en "mask" utåt som en väldigt glad och lättsam person, men den masken tas oftast av bakom stängda dörrar (Cook, 1997). Tim S, 25 år som bodde med sin flickvän (de hade inga barn) i två år, berättar i boken "Abused men" (2007):

"Hon kastade saker, allt som gick, oftast glassaker, saker som var krossbara. Jag menar, vi använde upp en massa serviser och glas. När jag blev arg, kunde jag kasta saker också, men aldrig på henne, som hon gjorde på mig. Efter dessa bråk brukade vi bli sams, och hon sa hur ledsen hon var, sen ville hon älska" (Cook, 1997, s 38).

Misshandeln berättade han aldrig om för någon, för han antog att de skulle tro att han gjort något mot henne så att han förtjänade det. Cook (1997) skriver att liknande historier har berättats av andra män, där en del av de objekt som kastats mot männen bland annat har varit hänglås, hammare, kristallampa.

Dold misshandel

Synliga skador döljs ofta för vänner och familj med påhittade förklaringar. En relativt vanlig förklaring när det gäller blåmärken i huvudet, brukar vara att männen gått in i en öppen dörr. Rivsår förklaras bort genom att säga att de kommer ifrån ett djur. Stora likheter kan urskiljas i erfarenheter mellan misshandlade kvinnor och män som försöker dölja sin situation för andra. Problemet förnekas eftersom att männen tror att de kan hantera situationen på egen hand. Männen kan isolera sig, då de upplever en känsla av skam, för att de inte kan lösa problemet, men de vill inte söka hjälp. De vet inte vart de skall vända sig för att få hjälp, även om de hade vetat vart de kunde vända sig är det inte säkert att männen anmält. I somliga relationer där mannen är offer för misshandeln, kan kvinnan vara väldigt kontrollerande, hon kan exempelvis ta alla beslut om hur de gemensamma pengarna ska spenderas och hur barnen ska uppfostras (Cook, 1997).

2.4 Kvinnliga brottslingar behandlas annorlunda än manliga offer

Kvinnor och mäns våld skiljer sig åt. Studierna som har gjorts visade att kvinnor använder sig mer av psykisk misshandel än fysisk misshandel. Kvinnan kan till exempel utnyttja mannen ekonomiskt eller hota med att ta barnen ifrån honom. Den fysiska misshandeln kan vara sparkar, örfilar och slag med knytnävar (Eliasson, 2000) Enligt The Bureau of Justice Statistics (USA) har kvinnor som avtjänar ett straff för ett våldsbrott, dubbelt så stor risk i jämförelse med sina manliga motsvarigheter, begått våldsbrottet mot någon närstående (Cook, 1997).

Eliasson (2000) menar att fastän en kvinna misshandlar sin man så anses hon vara ett offer. Samhället ser inte henne som ansvarig för sina egna handlingar och polisen och rättsväsendet försöker ibland att hitta ursäkter som förklarar kvinnans beteende. Kvinnors våld mot män anses inte vara lika allvarligt som när män utövar det. Orsaken till detta kan troligen vara att kvinnan anses vara det svaga könet i samhället och mannen det starka (ibid.). Enligt samhällets syn på våld är det mannen som slår och inte kvinnan (Kordon, Wetterqvist 2006).

I England på 1980- talet kunde kvinnor dömas till mildare straff eftersom att rättsväsendet ansåg att kvinnan under brottstillfället haft en allvarlig personlighetsstörning på grund av att hon haft PMS (premenstruellt syndrom). Domstolarna använde kvinnornas PMS för att bortförklara deras beteende. Suzanne Kordon och Anna Wetterqvist (2006) tar upp ett exempel om en kvinna som körde på sin make och dödade honom. Eftersom att kvinnan inte hade ätit på flera timmar ansåg domstolen att kvinnan haft en personlighetsstörning på grund av PMS. Hon dömdes till skyddstillsyn och fick rekommendationer av domstolen att äta regelbundna måltider (Kordon, Wetterqvist, 2006).

Christian Diesen är professor i processrätt vid Stockholms universitet och han skriver i ”Likhet inför lagen” att män och kvinnor ska vara jämställda inför lagen, men att det inte riktigt stämmer överens med verkligheten. Det förekommer att kvinnor särbehandlas positivt och Diesen (2005) skriver att det kan bero på samhällets uppfattningar om kvinnor genom åren. Det vill säga, kvinnan har ansetts vara den svaga av könen. Diesen skriver som Suzanne Kordon och Anna Wetterqvist (2006) gör, att kvinnor särbehandlas eftersom att deras våldsbrott anses vara lindrigare jämfört med om det hade varit män som utfört våldsbrottet. Samhället utgår från att kvinnan har utfört sin handling i självförsvar. Kvinnor passar inte in i

samhällets kriminella tankar vilket gör att kvinnorna ofta får ett mildare straff jämfört med män som utför samma brott . En kvinna som utför ett brott ses ibland som ett offer och bemöts på ett mer förstående sätt jämfört med vad män gör (Diesen, 2005).

Misshandlar en man en kvinna, finns det hjälpinsatser som hjälper honom att kontrollera sin aggressivitet (Cook, 1997). Men när en kvinna har dessa problem, kan det förbises på ett annat sätt, så som ”att han förtjänade säkert det, gå hem nu gumman”. Det finns inte så många som säger ifrån att hennes beteende är oroväckande och ett faktiskt problem (Steinmetz ur Cook, 1997). Trots att det är mannen som är offret i denna situation, så finns det inga hjälpinsatser för kvinnor i vårt samhälle, där de kan lära sig att kontrollera sin aggression för att inte slå sin man igen (Cook, 1997).

Mannen som offer

Familjerelaterat våld skadar män på samma sätt som det skadar kvinnor när män slår. En gammal stereotypbild är att mannen får en tallrik kastad på sig, blir slagen med ett stekjärn i huvudet eller med en brödkavel (Cook, 1997).

Den som blir utsatt av våld har en tendens att inte reagera under en misshandel. Det handlar om människans självbevarelsedrift som innebär att individen skyddar sig själv, för att inte känna någonting. Den som blir utsatt för våld lär sig att undvika de saker som det blir bråk om och som kan leda till våld och de uttalade hoten. När en person börjar undvika saker leder det till att personen begränsar sig själv när det gäller handlingsfriheten och rörelsefriheten (Isdal, 2001). Generellt sett så tyder mycket på att våld i hemmet, skadar den utsattes självkänsla allvarligt oberoende kön (Cook, 1997).

En känsla av skam och åtlöje

”Jag tycker att det är ett personligt problem, så jag pratar inte om det så mycket. Det finns lite av en rädsla att bli förlöjligad, för jag är rädd att de kanske skrattar åt mig” (Jake T ur Cook, 1997, s. 51-52). Bland de män som blivit misshandlade, som intervjuades av Cook framkom det att de avstod från att berätta för sina släktingar, vänner och arbetskamrater, då de trodde att de inte skulle tycka att de var riktiga män om de fick reda på att de misshandlades av en kvinna (Cook, 1997).

Sammanfattning

Både internationell och svensk forskning har visat att mörkertalet bland män som blir misshandlade av kvinnor är stort. Internationell forskning visar att kvinnor använder sig av våld i ungefär samma utsträckning som män. Svensk och internationell forskning skriver att orsaken till att få män anmäler att de blivit misshandlade av en kvinnlig partner är bland annat på grund av att de skäms. Utländsk forskning visar att kvinnor använder sig av psykisk, fysisk och materiell misshandel mot män. Undersökningar från England menar att männen blir bemötta sämre än kvinnliga offer av myndigheter, vilket även svensk forskning har visat. Forskningen har också kommit fram till att kvinnor och män behandlas olika av samhället som offer och förövare.

3. Teori

Då vårt ämne handlar om våld har vi valt att använda oss av begreppet våld, eftersom att vi vill förklara vilka olika typer av våld som förekommer. För att förklara begreppet våld har vi använt oss av Per Isdals (2001) bok "Meningen med våld". Vi har även valt att använda oss av genusperspektivet för att förstå och klarlägga varför det är så få män som anmäler att de blivit misshandlade av en kvinna i en parrelation. För att kunna förklara detta har vi till mestadels använt oss av Helena Josefsons (2005) bok "Genus- hur påverkar det dig?".

3.1 Våld

Per Isdal (2001), som är psykoterapeut skriver om meningen med våld och våldets betydelse i boken "Meningen med våld". Isdal diskuterar orsaken till varför det finns människor som är våldsamma och vad det kan bero på. I boken tar han även upp hur våld ska upphöra och att det görs genom att samhället förstår orsakerna och anledningarna till att våld används. Isdal ställer sig frågan vem som ska definiera begreppet våld. En person kan slå till en bekant för att personen blir trött på att höra dennes prat, eller så kan en person råka slå till en annan individ av olyckshändelse. Är detta våld? Eller är det olyckshändelser? Det är svårt att definiera ordet våld, därför anser Isdal att offret själv ska definiera ordet våld och vad personen anser att våld är. Det finns de som definierar ordet våld som handlingar från en annan person som den utsatta upplever som obehagliga, skrämmande, kränkande eller smärtsamma. Risker med detta är att en person som blir utsatt för våld inte upplever våldshandlingen som denne utsätts för som våld (Isdal, 2001).

Isdal förklarar skillnaden mellan våld och misshandel. Misshandel handlar om våld som sker systematiskt och beteendet är inriktat på att kränka eller förstöra en annan person. Han skriver att det finns tre kriterier som utmärker när våld omvandlas till misshandel. Det första är att våldet varar en längre tid och består av olika våldshandlingar. Det andra kriteriet handlar om att våldet upprepas några gånger och bildar ett mönster. Det tredje kriteriet är att en person blir utsatt för kränkningar eller skrämmande handlingar av en annan individ kontinuerligt (Isdal, 2001).

Fysiskt våld handlar om kroppsskador som uppkommit genom våld, som bland annat sår, svullnader, funktionsrubbingar till exempel försämrad syn (Burman, 2007). Det fysiska våldet används även för att kontrollera individen (Isdal, 2001). **Materiellt våld** är när en person

kastar tillhygge eller andra föremål mot en annan individ i syfte att skrämma eller skada den andra personen. Även det **psykiska våldet** är till för att skada, skrämma eller kränka en person, men det ger inga synliga skador. Isdal delar upp det psykiska våldet i olika delar. Det första handlar om de direkta hoten, det som kommer att ske med våld om personen inte gör som den andra önskar, till exempel hotar med att ta barnen ifrån honom, eller att hon lämnar mannen om han inte gör som hon vill. Direkta hot kan ha samma effekt som det fysiska våldet och det blir ännu mer effektivt om en person utsätts för bådadera. De indirekta hoten handlar om det som ingen uttalar, det kan räcka med en blick, eller en mening för att personen i frågan vet att nu kan det vara fara och färde. Förödmjukande beteende handlar om att kränka och såra en person psykiskt. Det förödmjukande våldet omfattar allting som gör att en person känner sig mindre eller känner sig sårad av någon annan. Ett kontrollerande beteende hos en person kan handla om kontroll av sociala kontakter, klädsel, uppförande och vanor. Men även att personen frågar ut sin partner vad den gjort under hela dagen. På grund av hot och våld isoleras den utsatta från övrig familj och vänner. Den som isolerar en annan person, gör att personen känner kontroll över sin partner. Vet den kontrollerande personen vart partnern är så behövs det inget våld och personen behöver inte ha skuld känslor för att ha använt sig av våld (Isdal, 2001).

Den som brukar våld mot en annan person har oftast en relation till den andra personen. Våld kan användas för att styra en annan person. Familjevåld sker oftast inte ute i samhället, utan bakom stängda dörrar i hemmet. Våld är kontrollerat, den som utövar våld väljer vilken typ av våld som ska användas, till exempel örfil, slag eller så säger våldutövaren någon nedvärderande kommentar. Det är få som utövar våld som vill skada partnern genom fysiskt våld, utan våldet används som ett styrmedel (Isdal, 2001).

3.2 Genus

Helena Josefson (2005) skriver i "Genus- hur påverkar det dig?" att begreppet genus används för att förstå och förklara de kulturella skillnaderna som finns mellan flickor och pojkar och hur de förväntas vara och bete sig. Många tror att det är samma möjligheter för könen att få arbete, välja utbildning och att visa känslor. Men det finns saker som begränsar och påverkar hur könen ska bete sig. Vi blir uppfostrade och lärda sedan barndomen hur flickor och pojkar skall bete sig. Det är mer accepterat att pojkar slåss på förskolan jämfört med om flickor skulle hamna i bråk. På grund av samhällets syn på hur män skall vara så har vissa män svårt

med att bland annat visa smärta, rädsla och prata om känslor. Skulle det vara en man som inte följer samhällets normer riskerar mannen att utsättas för hån eller hot från andra män. Enligt det **traditionella synsättet** angående manlighet så ska män inte vara känslomässiga, överdrivna, svaga eller sårbara (Josefson, 2005). Även ekonomen Roy McCloughry (1992) som skrivit boken "Män och manlighet från makt till kärlek" skriver om samhällets syn på män. Han skriver att de män som inte uppfyller samhällets syn på hur män ska vara upplever att omgivningen ser ner på dem, ignorerar och talar bakom deras ryggar. Det leder till att männen kan bli oroliga och i värsta fall brytas ner psykiskt på grund av oron att de inte passar in i samhällets syn på mannen (McCloughry, 1992).

Samhället har uppfattningar om hur en man och en kvinna ska vara och bete sig (Josefson, 2005). Daniel Ekman (1995) är beteendevetare och skriver att när samhällets förändras så förändras även männen och förändras männen så förändras samhället. Från antiken fram till 1800-talet var det männen som styrde samhället. Industrialiseringen gjorde att männen blev hemmets försörjare. Detta gjorde att männen var tvungna att inte visa sina behov och känslor för att kunna anpassa sig till samhällets krav. Under 1900-talet började synen på mannen som familjeförsörjare förändras och även kvinnorna började arbeta och kunna försörja sig själva (Ekman, 1995).

Forskning har visat att media, reklam och kompisar behandlar könen olika omedvetet. Några av de **manlighetsnormer** som finns är bland annat att mannen ska vara den kontrollerande, han skall kunna klara sig själv, inte visa känslor eller svaghet (Josefson, 2005). En del män anser att **manlighet** även har med lugnhet att göra, att mannen ska vara lugn och inte brusa upp och att män ska vara viljestarka. Mannen anses vara hård och kontrollerande medan kvinnan anses vara den kärleksfulla, ompysslande och omhändertagande (Ekenstam, 2007). Kvinnan ansågs förr vara svagare än mannen vilket har påverkat hur kvinnor ska vara i dagens samhälle (Josefson, 2005).

Margareta Hydén och Sven-Axel Månsson skriver i "Kön och praktik" om att kvinnor är underordnade och männen befinner sig över kvinnorna (Hydén, Månsson, 2006). Det var ungefär 30 år sedan som en debatt om våldet mot kvinnor inom hemmet lyftes fram. Att kvinnor blev misshandlade i hemmet blev inte längre en familjeangelägenhet, utan det blev ett socialt problem (Ekman, 1995). Massmedia har gjort den misshandlade kvinnan till ett

hjämlöst offer som har en make som utövat våld mot henne för att kunna kontrollera henne (Hydén, Månsson, 2002).

I en familj är det vanligast att kvinnan ansvarar och organiserar familjens umgängeskrets, vilket gör att kvinnan har ett stort inflytande på mannen, vilka han skall umgås med. Väljer en kvinna och en man att skiljas så skriver Ekman (1995) att det är troligt att en kvinna får huvudansvaret för barnen.

Sammanfattning

Eftersom att vårt ämne handlar mycket om våld, valde vi att använda oss av begreppet våld. Genom Per Isdals bok "Meningen med våld" har vi redogjort för vad det finns för olika våldstyper. Genusperspektivet valde vi då det skildrar samhällets uppfattningar om könen och synen som finns på män och kvinnor när det handlar om rollerna som offer och förövare som bland annat media tilldelar dem.

4. Metod

Vi valde att använda oss av en kvalitativ undersökning, eftersom det ger mer personliga svar från personerna som vi har intervjuat och vi hade möjlighet att ställa följdfrågor. Med hjälp av kvalitativa metoder kom vi mer in på djupet i vårt ämne. Vi förberedde frågor till intervjupersonerna, men lämnade även utrymme för dem att komma med egna kommentarer och berättelser. Intervjuerna transkriberades och skrevs ut ordagrant för att sedan koda. Vi valde att intervjua personer från olika organisationer, för att bredda vår kunskap om ämnet. Aspens (2007) skriver att när ett ämne är nytt för en forskare så vill forskaren först få kännedom om ämnet och sedan omvandlas detta till kunskap. Vi samlade in kunskap om området och riktade sedan in oss på några frågor som blev centrala och fångade vårt intresse. Aspens skriver vidare att det finns risk för att en person som intervjuar gör tolkningar utifrån den kunskap som personen har och därför är det viktigt att forskaren ställer följdfrågor till de övriga intervjupersonerna i forskningen. Det är även därför vi valde att arbeta med den kvalitativa metoden, möjligheten att ställa följdfrågor och återknyta till samtalet.

Med kvalitativa metoder kan forskaren rikta in sig på att försöka tolka vissa frågor genom intervjuer och observation istället för att hitta förklaringar till frågan (Levin, 2008). En av de tankar vi hade var att försöka förstå varför och om ämnet är tabubelagt.

Vi har använt oss av semistrukturerade intervjuer, vilket innebär att intervjupersonen fick svara på frågor som var tydliga och det fanns möjligheter för oss att ställa ytterligare frågor till de svar som vi fick. Den här typen av intervju är semistrukturerad eftersom att forskaren har valt ut områden som intervjupersonen skall svara på (Aspens, 2007). Aspens skriver även om den strukturerade intervjun. Det är en intervjuform som till mestadels har ja eller nej som svarsalternativ, vilket gör det lätt att sammanställa svaren efteråt. Denna metod påminner om den kvantitativa metoden med ja eller nej frågor. Men enligt Aspens är det svårt att med denna metod förstå hur intervjupersonerna tänker och vad som de anser vara viktigt. Den strukturerade intervjuemetoden tycks vara en bra metod när forskaren vill ha svar på en specifik fråga.

Vi diskuterade även kvantitativa metoder, men kom fram till att denna metod kan vara yttlig beroende på vilka frågor som ställs i exempelvis enkätundersökningen. Det är inte säkert att

personer som svarar på enkäten tolkar och uppfattar frågorna på det sätt som vi har tänkt. Alla människor kan tolka en fråga olika, därför kan svaren vid en sammanställning bli missvisande. Torsten Thurén (1991) skriver i "Vetenskapsteori för nybörjare" att vid kvantitativa undersökningar så skall forskaren tänka på reliabiliteten, det vill säga hur tillförlitligt materialet är och om mätningarna är utförda på ett korrekt sätt. Är det många personer som undersöker ett ämne och alla får samma resultat så har undersökningen en hög reliabilitet, tillförlitlighet. Validitet innebär att personen som skall undersöka någonting har undersökt det som var tanken från början (ibid.). Aspens (2007) skriver att den kvantitativa undersökningen måste vara strukturerad och bestämd sedan tidigare. Det finns inget utrymme för att vara flexibel på samma sätt som en forskare kan vara i kvalitativ metod. För att göra en kvantitativ undersökning krävs det också ett stort slumpmässigt urval av medverkande, medan när det gäller den kvalitativa metoden så är inte intervjupersonerna slumpmässigt utvalda. Det krävs inte heller lika många personer som svarar på intervjuer som när det gäller enkäter.

Vetenskapsteorin menar att antingen finns en teori med från början eller så uppkommer den senare i en slutsats. Finns teorin med från början handlar det om den deduktiva ansatsen. I socialt arbete används teorier som allmänna begrepp som sedan används i konkreta undersökningar (Sohlberg, 2006). Eftersom att vi valde att samla in information först och sedan sammanföra den så har vi använt oss av den så kallade induktiva strategin. Induktiv strategi innebär att forskarna samlar in olika data och sedan gör generaliseringar av observationerna och går igenom den insamlade fakta och utifrån informationen skapas teorier. Den går även ut på att forskaren är ute på fältet för att samla information. Inom socialt arbete är induktiva studier nödvändiga, speciellt om forskaren vill få en bild av ett socialt problem (Sohlberg, 2006). Vi ville ta reda på om ämnet är tabubelagt i samhället.

4.1 Empiri

Vi började med att låna böcker på biblioteken i Malmö och Lund för att samla information och tidigare forskning, för att få en bredare kunskap om ämnet. Vetenskapliga artiklar letade vi efter i databaserna ELIN. Internet var en stor del i vår undersökningsbasis, då de flesta forskningsrapporterna är internationella på grund av den bristfälliga forskningen om fenomenet i Sverige. Sökord och träffar: abused men, kvinnor som misshandlar män, mansmisshandlare, misshandlade män mm. Informationen som vi använt oss av har vi granskat källkritiskt. Litteraturen som vi samlat in har vi ställt, mot informationen som vi fått

genom intervjuerna. Vi har intervjuat polisen, kriscentrum för män i Malmö och Lund, mansjouren i Lund, Samtalskraft i Malmö och Familjerättsbyrån i Malmö. Vi intervjuade även fem stycken ur personalen på en Öppenvårdsverksamhet i Malmö som ville vara anonyma i uppsatsen. Vi har kommit i kontakt med Roger som har blivit misshandlad av sin före detta kvinnliga partner. Intervjun med Roger gjorde vi genom att vi mailade frågorna till honom som han besvarade och mailade tillbaka till oss. Anledningen till att vi intervjuade Roger var bland annat för att vi ville visa att det finns män som inte skäms över att ha blivit misshandlade av en kvinna. Roger berättade om hur samhället bemötte honom, vilket vi också ville undersöka för att kunna se om det fanns bristande kunskap om ämnet i samhället. Peter Gill är en våldsforskare som vi gjorde en telefonintervju med. Eftersom att Peter Gill har forskat om våld i Sverige har vi valt att använda oss av hans forskning i avsnittet "Bakgrund och tidigare forskning" istället för i stycket "Empiri" där vi redogör för övriga intervjupersoner. Vi har utfört våra intervjuer under perioden 090415-090429. Vi har haft tre olika frågeformulär eftersom att vi har intervjuat olika organisationer. Till polisen hade vi ett frågeformulär (Bilaga 1) eftersom att polisen kommer i kontakt med brottet på ett annat sätt då de utreder den brottsliga handlingen. Roger (Bilaga 2) som varit utsatt för misshandel hade vi också utformat ett eget formulär till, för att vi ville få reda på hans tankar och upplevelser kring misshandeln och hur han uppfattade hjälpinsatserna från samhället. Övriga intervjupersoner (Bilaga 3) arbetar med samtalskontakter och därför utformade vi ytterligare ett frågeformulär till dem. Anledningen till att vi valt att intervjua olika organisationer är för att vi ville få en helhetsbild av problematiken. Vi har haft mail - kontakt med Murray A. Strauss som är professor i sociologi i USA som tipsade oss om boken "Abused men" av Cook (1997).

Vi har båda medverkat under alla nio intervjuer. Alexandra utförde telefonintervjun med våldsforskaren Peter Gill, medan Evelina transkriberade den efteråt. Alexandra har sammanställt empirin, medan Evelina har skrivit teorin. Resterande delar har utformats och skrivits tillsammans.

Bristerna i vår uppsats kan vara att några av våra intervjupersoner inte har kommit så mycket i kontakt med män som blivit misshandlad av en kvinnlig partner eftersom att mörkertalet anses vara stort. Vi har endast intervjuat en man som blivit misshandlad, därför har vi bara fått en syn på hur en man kan bli bemött av samhället.

4.2 Reflektioner och förförståelse

När vi kom underfund med att vi ville skriva om män som blir misshandlade av kvinnor, berodde det på att det pratas om att det är män som misshandlar kvinnor och att det är kvinnor som är offer för männens våld. Vi tycker att det är viktigt att uppmärksamma att även män kan vara offer för kvinnans våld. Vi hade lite av en förutfattad mening om att samhället inte tog männen på allvar. Att männen inte hade samma möjlighet till hjälp som kvinnor när de blivit utsatta för misshandel av sin partner trodde vi också. Tanken var att vi ville visa upp en bild på hur samhället reagerar när män blir misshandlade av sin flickvän/sambo/fru. Eftersom vi var nyfikna på ämnet så undersökte vi det med ett öppet sinne, då vi inte hade någon tidigare kunskap om det.

4.3 Etiskt perspektiv

Vi har intervjuat en man; Roger, som blivit misshandlad av sin före detta kvinna. Eftersom att Roger är öppen med att han blivit misshandlad av sin partner så kom vi i kontakt med honom. Intervjun genomfördes via mail och han har fingerat namn i uppsatsen. Vi har förståelse för att det är ett känsligt ämne att prata om, men med tanke på att Roger är öppen med det han varit utsatt för så tror vi inte att han har tagit illa vid sig när vi frågade om han ville medverka som intervjuperson. Vi har framfört till de personer som vi intervjuat att de själva få avgöra om dem vill delta i intervjun eller inte. Vi har även frågat intervjupersonen om det är viktigt för personen att han/hon är anonym i uppsatsen. Endast Roger och Öppenvårdsverksamheten valde att vara anonyma. Öppenvårdsverksamheten valde att vara anonyma, då de inte träffat på så många utsatta män, och inte ville att någon skulle känna sig utpekad. Vi vill inte att någon av de personer som kommer medverka i uppsatsen skall känna sig utpekade på något sätt, eftersom att vi är tacksamma gentemot dem som var villiga att ställa upp på en intervju. I forskaretiken är relationen mellan intervjupersoner och forskaren viktig, det handlar om forskarens ärlighet. Vi har låtit våra intervjupersoner läsa igenom den information från intervjuerna som vi använder oss av i uppsatsen för att de ska få kommentera och godkänna det material som används. Orsaken till detta är att vi vill att informationen som vi fått av intervjupersonerna ska vara tolkade korrekt och att intervjupersonerna ska känna att de kan stå för det som de har sagt. Intervjupersonerna har blivit informerade om vart uppsatsen kommer att finnas på Internet. Vi vill inte förstärka männens utsatthet, utan vår önskan och tanke är att göra samhället uppmärksamma på att även män kan bli fysiskt eller psykiskt misshandlade av sin partner.

5. Presentation av empirin

I detta avsnitt kommer vi att återge den information som vi har fått genom våra intervjuer. Vi har valt att presentera varje intervjuperson för sig för att göra det tydligt för läsaren vem som har sagt vad av under intervjuerna. De intervjupersoner som vi talade med, delade ofta samma upplevelser och tankar kring ämnet, och stärkte därför varandras erfarenheter. Vi har som tidigare nämnt intervjuat professor Peter Gill, men hans redogörelse finns i avsnittet ”Bakgrund och tidigare forskning”.

5.1 Roger – lämnade sin partner

Roger är en av de män, som blev misshandlad av sin partner och har berättat öppet om detta. Han berättar att det hela började med att kvinnan var väldigt svartsjuk, och använde sig av psykisk misshandel som ”Du är värdelös, hur kan du vara lärare, du kan inte tillfredsställa en kvinna”, därefter övergick det till fysisk misshandel. Misshandeln pågick under cirka ett år, med löften om att det skulle sluta och kvinnan kom med kärleksförklaringar. Roger berättar att han inte vågade åka kommunalt tillsammans med henne, för då skulle han i efterhand få höra att han tittat på andra kvinnor. ”Jag slog aldrig tillbaka, men jag skyddade mig med armarna och gick undan, eller ut genom dörren för att sova på hotell”, berättar Roger. Han kände sig arg och förvirrad. Men han menar dock att hans självkänsla inte påverkades av misshandeln. Efter en grövre misshandel polisanmälde han sin partner och besökte en vårdcentral där skadorna i ansikte och på kroppen dokumenterades med kamera, det var dock ingen som frågade hur han mådde. Åklagaren lade ner fallet trots bevisning, motiveringen var att ”hon tidigare inte varit känd för att ta till våld”. ”Jag fick inga hjälpinsatser, de sociala myndigheterna stod helt handfallna över att en man kunde bli slagen”. Roger kände att han blev mycket korrekt bemött av polisen och berättar att när en polisman läste upp hans vittnesmål för godkännande kom en oväntad kommentar ”Hoppas att hon åker dit, vilket as”. Roger uppmuntrar andra män att ta avstånd från kvinnorna som misshandlar dem och menar att det är viktigt att männen blir tagna på allvar av samhället.

5.2 Mansjouren

Mansjouren är en ideell förening som vänder sig till män som går igenom olika kriser. Bertil är jurist och arbetar på Mansjouren i Malmö, där de bl.a. har stödsamtal med männen. Han berättade att de har en bred målgrupp, då de möter män i alla olika åldrar, från 19 år och upp

till 65 år, från olika samhällsklasser. När kvinnan utövar fysiskt våld, kan det vara slag, sprakar och knuffar, men även att hon kastar saker, det så kallade materiella våldet. Det förekommer även att hon river eller klöser mannen. Bertil menar att mannen kanske avstår från att anmäla för att han känner sig dum, och att det handlar lite om att mannen skall vara macho. En annan anledning till att mannen inte anmäler, kan vara för att han älskar kvinnan, och därför accepterar han på något sätt det hon gör, denna anledning gäller ofta båda könen. Bertil tror att barnen kan vara en anledning till att inte lämna familjesituationen. Paret har byggt upp ett liv tillsammans, har hus och kanske lån på det, och sin gemensamma vänskrets. Det förekommer att kvinnan hotar mannen att ta barnen ifrån honom om han anmäler eller lämnar henne. I rätten har kvinnan övertag eftersom hon är mamma, och i vissa fall menar Bertil att han upplever att socialsekreterare anser att barnet skall vara hos modern.

Det allra största problemet är nog skulden och skammen, om mannen exempelvis inte blir trodd av polisen, känner han sig kränkt, kanske till och med förnedrad och besviken. Därför är det inte så många män som anmäler, och av dem som anmäler är det enbart en väldigt liten del som leder till åtal, det är inte många ärenden där kvinnan blir dömd.

Massmedia bemöter kvinnor och män olika, som offer och förövare, det kan handla om trovärdigheten hos män som offer, eftersom kvinnan är den som är fysiskt svagare. Bertil hävdar även att det ligger lite i samhällets synsätt på män, att de är större och skall klara sig.

5.3 Polisen – Familjevåldsroteln

Håkan är kriminalinspektör och arbetar inom Projekt Karin, som vänder sig till dem som utsatts för brott av någon närstående, hedersrelaterat våld, sexuella övergrepp eller våld i samkönade relationer. Håkan menar att det kan vara svårt för mannen att erkänna att kvinnan är den som har makten i relationen, att hon bestämmer och är mentalt starkare än mannen. Det kan vara kvinnan som regerar hemma och inte drar sig för att använda tillhyggen, medan mannen inte vill använda våld utan hellre går därifrån. Det är vanligast att kvinnor blir misshandlade, men de är inte bara offer rakt av, i en del fall slår de tillbaka, och det blir ett slagsmål mellan mannen och kvinnan. Håkan berättar om ett gammalt fall där en man var elak mot sin fru verbalt. Frun hade då reagerat och använt någon form av tillhygge mot mannen som fick tydliga märken i ansiktet. Oftast ligger obalansen till mannens fördel eftersom att han är fysiskt starkare. Vid en anmälan är bevisgraden, enligt lagstiftningen precis desamma

för en kvinna och man. Håkan kunde med ganska stor säkerhet säga att det inte var många män som anmälde överhuvudtaget, anledningen till detta trodde han låg i att det är skuld och skambelagt, speciellt för män som skäms för att de inte kan ”hantera sin kvinna” och därför hellre avstår från att berätta om misshandeln.

Mörkertalet bland misshandlade män är stort, och går enbart att spekulera om. Det råder stor okunskap inom ämnet, eftersom få män anmäler misshandeln. Om kvinnan skulle hota med att ta barnen ifrån mannen, har hon nog en större chans till enskildvårdnad än mannen tror Håkan. Traditionellt sett, har det alltid varit lättare för kvinnor att få vårdnaden om barnen genom en vårdnadstvist, men man har försökt på senare år, att mer som standard gå in för att det skall vara gemensam vårdnad. Risken att förlora barnen kan vara en av anledningarna till att mannen inte anmäler kvinnan. Håkan berättar om ett annat fall, där en man blev slagen av sin kvinna regelbundet, men inte ville anmäla det. Han tyckte att det var väldigt jobbigt, så han flyttade ut och sov på arbetsplatsen. Han ville inte lämna sin kvinna för han hade känslor för henne och de hade ett gemensamt barn. Det är en av de likheter med hur en kvinna som blir misshandlad tänker. Denna man försvarade sig en gång, och då blev han anmäld och fälld för misshandel. Håkan menar att det inte var några problem för kvinnan att få sin man fälld, medan mannen aldrig ville anmäla. Det är viktigt att ämnet uppmärksammas, för att öka anmälningarna. Polisen kan dock inte göra så mycket för att anmälningarna skall öka, det är mer en attitydfråga på samhällsnivå. Den traditionella uppfattningen är att mannen är den starke och inte skall låta sig hunsas av en kvinna.

5.4 Kriscentrum för män i Malmö

Owe är socionom och arbetar på Kriscentrum för män i Malmö. De är en samtalsmottagning som arbetar med att motverka mäns våld mot kvinnor i nära relationer, men även män som är där av andra anledningar, i olika kriser och i behov av professionell hjälp. Owe menar att mäns våld mot kvinnor är större, men att även våldsamma kvinnor ibland vänder sig till dem. Kriscentrum för män har haft kontakt med kvinnor som slår sina män. Owe tror överlag att kvinnor använder sig mer av psykiskt och materiellt våld, eftersom de inte är fysiskt lika starka som män. Männen anmäler kanske inte kvinnan, då det kan kännas pinsamt för män att låta sig hunsas omkring av en kvinna. ”Vi har män som anmält sin fru för våld, men blivit illa bemötta hos polisen, de får inte samma respekt. Samhället behandlar könen olika” berättar

Owe. Han menar även att samhället förmedlar att en man skall vara macho, och att kvinnor börjat ta efter den manliga kulturen. Männens utsatthet tas inte på allvar.

5.5 Kriscentrum för män i Lund

Peter arbetar på Kriscentrum för män i Lund. De möter män som har svårigheter i samband med separationer, svårigheter i kontakten med sina barn, att kontrollera sin ilska, eller är i någon form av livskris. I relationer kan man urskilja en makt, men det är oftast mer komplicerat än så, menar Peter. Kvinnorna har ett psykologiskt övertag, och männen upplever kanske att de inte får komma till tals eller säga vad de vill. På så sätt har kvinnorna makten, men inte när det gäller det fysiska. Det är vanligt att paret slår på varandra. Kvinnorna kan använda sig av hot kring barnen, att hämnas eller ringa till jobbet och terrorisera. Det psykiska våldet är vanligast från kvinnorna, ibland kan det psykiska vara starkare än det fysiska. Peter hävdar att det kan börja med det psykiska och sedan utvecklas till det fysiska. Han tror att kvinnor sparkar, slår eller kastar saker kring sig. Peter berättar om ett fall där mannen aldrig gjorde någon anmälan mot sin fru, fastän hon hotade honom på många olika sätt. Det är troligtvis även lättare för kvinnan att få vårdnaden om barnen i en vårdnadstvist.

En av anledningarna till att så få män anmäler tror Peter är för de tycker att det är pinsamt och känner sig dumma att erkänna att de blivit slagna av en kvinna. Men även rädslan för att polisen skall bemöta dem annorlunda. Männen upplever skamkänslor, och även manligheten gör det svårare att anmäla. ”Jag uppmanar alla män som blivit utsatta för terror att anmäla. Det är viktigt att markera att det inte är okej”, menar Peter. Mörkertalet med misshandlade män är stort, och det är viktigt att prata om ämnet. Samhället bemöter nog män och kvinnor olika som offer och förövare.

5.6 En öppenvårdsverksamhet i Malmö

Vi träffade fem stycken som arbetar på öppenvårdsverksamheten i Malmö. Den vänder sig till dem som har problem och behöver någon att prata med. Personalen, som består av socionomer, har träffat män som varit utsatta för fysisk misshandel, och i den ingår också den psykiska misshandeln, att kränka och trycka ner partnern. I vissa fall finns det svartsjuka inblandat. Ett fall som de berättar om handlar om en man, där det var tydligt att misshandel förekom. Trots detta tog det ett tag för dem att se det, hade det varit en kvinna hade personalen troligen sett det tidigare. Det kan ibland vara väsentligt att sätta ord på det som

mannen varit med om, så att de förstår att det faktiskt är misshandel. Ibland förekommer det en ömsesidighet, att båda slår, men i detta fall slog mannen inte tillbaka. Det hör inte till vanligheterna att personalen kommer i kontakt med detta ämne. De hade därför svårt att säga om materiellt våld var vanligt, eftersom de inte hade så stor kunskap inom ämnet. Anledningen till att så få män anmäler, kan vara att de inte tänker på det som ett brott först, och att det är väldigt skamfyllt att bli misshandlad av en kvinna. Männerna kan även tycka att det känns skamligt att prata om det med vänner och andra. De ser kanske inte sig själva som en misshandlad man, utan att de lever med begränsad frihet. Personalen tror att männen inte anmäler på grund av rädsla att de skall förlora barnen. Generellt sätt menar personalen att det krävs starka skäl för att någon av parterna skall få enskild vårdnad.

Ämnet är inte så omtalat, generellt ses kvinnan som ett passivt offer som inte försvarar sig. Männerna kan känna sig förnedrade och anklaga sig själva, att de inte "är män, eller som en man skall vara". Förr har det varit så att mannen skall kunna kontrollera sin kvinna, men generellt sett är familjevåld tabubelagt. Några i personalen menar att det är lättare att förstå kvinnomisshandel, som ett resultat av könsmaktsordning. Och det är svårare att förstå misshandel av mannen, också utifrån att mannen är den fysiskt starkare. När det gäller våld så tror de att den allmänna uppfattningen är att det alltid finns ett offer och en förövare, men ibland är det mer komplext än så, till exempel när det förekommer våld från båda parter. Men ligger fokus istället på att kvinnan slår och inte mannen så det blir komplicerat, det är inte lika synligt. Mörkertalet är antagligen stort.

5.7 Samtalskraft

Pelle är socionom, och arbetar på Samtalskraft, dit människor som har problem och behöver någon att prata med, kan vända sig. Man skall nog inte sätta psykisk och fysisk misshandel mot varandra, en viss psykisk misshandel kan vara värre, men det gör inte den fysiska misshandeln mindre allvarlig. Kvinnor använder sig nog mest av knuffar, slag och ibland av tillhygge. Dagens samhälle ställer höga krav på att "vara man". Män som blir slagna, tror sig oftast veta hur myndigheter reagerar, och att de inte kommer att få den hjälp som de vill ha och behöver. Slår mannen tillbaka, tror vissa att de kan förlora vårdnaden om barnen. Att uppleva mycket skamkänslor är vanligt hos mannen, hävdar Pelle. Kvinnor som misshandlar män är ett tabubelagt ämne, och ibland skrattar vissa myndigheter åt det och tycker att det är fånigt. Problemet ligger inte enbart hos mannen, utan även på samhället som inte utformar

hjälpn för de utsatta männen. Det är ett svenskt hedersrelaterat ämne, allting skall vara traditionellt, männen skall tåla lite. Pelle menar att orsaken till att det är mer synligt att männen slår, beror på att könsrollerna lever kvar. Kvinnan är svagare, och mannen den starkare, när rollerna blir ombytta är det svårt att se och förstå. Att män inte slår en kvinna är också en sorts heder, mannen skall klara av kvinnan. Detta är ett ämne som bör uppmärksammas, det är många män som är lidande. ”Jag tror inte att samhället tar in det som händer, det som kan hända, att män blir slagna”, berättar Pelle.

5.8 Familjerättsbyrån

Andreas är sektionschef på familjerättsbyrån. Familjerättsbyrån arbetar bland annat med adoptionsfrågor, fastställa faderskap, arbetar med vårdnadsutredningar och har samarbetsamtal. När en kvinna säger att hon blivit misshandlad av sin man gör Familjerättsbyrån ett polisutdrag för att se om det stämmer. Andreas berättar att det har hänt någon gång att en man har sagt att han blivit misshandlad av sin före detta sambo/hustru, men Andreas har aldrig sett någon dom på det. Däremot har han sett domar där män blivit dömda för misshandeln på kvinnan. Familjerättsbyrån kommer inte ofta i kontakt med män som blir misshandlade av kvinnor. De kommer i så fall mer i kontakt med det ömsesidiga våldet, det vill säga att kvinnan kan uppge att de blivit slagna av varandra. Andreas tror att orsaken till att varför få män anmäler att de blir misshandlade av en kvinna är för att ämnet är tabubelagt. Men även för att de utsatta männen inte har någon som för deras talan i samhället och kan göra männens röster hörda i denna fråga. Andreas berättar att han tror att det kan vara så eftersom att det är en liten andel män som blir misshandlade av kvinnor. Så fort ett ämne handlar om våld och kränkningar tycker Andreas att ämnet bör uppmärksammas.

6. Analys

[...] Ingen bryr sig om att män faktiskt varje dag utsätts för daglig psykisk misshandel av kvinnor i hemmet. Det fysiska våldet som män utsätts för av kvinnor finns det ingen som vågar självbekänna om. Den man finns inte som skulle ta telefonluren och ringa upp polisen och anmäla sin fru för misshandel. Hellre döljer han de skador som frun åsamkat honom. [...]

Signaturen JieL (Holmström, 1995 sid. 21-22)

JieLs tankar har blivit publicerade i Åke Holmströms bok ”Men män då... om män och vad de funderar på” (1995). JieL blev misshandlad av sin fru som han haft känslor för i 15 år. Han kontaktade några myndigheter när frun ville separera för att få hjälp med bland annat vårdnaden om deras gemensamma barn. Den kvinnliga domaren dömde JieLs före detta fru till enskild vårdnadshavare.

I Analysen har vi först skrivit om de tre olika våldstyperna. Därefter berättar vi om de olika orsakerna som finns till varför män inte anmäler en kvinna för misshandel. Till sist redogör vi varför ämnet är tabubelagt och hur samhället ser på detta. På grund av att två av våra intervjupersoner har samma förnamn kommer vi att hädanefter skriva Peter G när vi skriver om Peter Gill. När vi skriver om Peter som arbetar på kriscentrum för män i Lund så kommer vi endast att skriva Peter.

6.1 Våld

Den psykiska misshandeln

Intervjupersonerna tror att den psykiska misshandeln är mer förekommande jämfört med den fysiska och materiella misshandeln. Owe och Peter på Kriscentrum för män i Malmö och Lund tror att kvinnor generellt använder sig mer av den psykiska misshandeln, jämfört med män som misshandlar kvinnor. Amerikanska studier styrker intervjupersonernas påstående, då studierna har kommit fram till att det är vanligare att kvinnor använder sig av psykiska trakasserier, jämfört med män som misshandlar. Män som skadar sin partner använder sig mer av det fysiska våldet. En anledning till att kvinnor använder sig av den psykiska misshandeln

kan vara för att kvinnan inte har samma fysiska styrka som mannen (Kordon, Wetterqvist, 2006). Öppenvårdsverksamheten i Malmö tror att den psykiska misshandeln används för att kränka partnern. Eliasson (2000) skriver att kvinnor utövar mer psykisk misshandel. Detta kan bero på hur flickor och pojkar uppfostras, flickor skall inte slåss medan om pojkar slåss så är det mer accepterat (Josefson, 2005). I många av intervjuerna benämndes svartsjuka som en anledning till kvinnornas våld. För Roger som blev misshandlad började våldet på grund av att hans kvinnliga partner var svartsjuk.

Peter kunde berätta om att han hade kommit i kontakt med män vars kvinnliga partner ibland ringde och terroriserade mannen på arbetet. Per Isdal (2001) delar in det psykiska våldet i två kategorier, de direkta hoten och de indirekta hoten. De direkta hoten innebär att partnern hotar med att utöva våld för att få sin vilja igenom eller hotar med att ta de gemensamma barnen ifrån mannen. Att kvinnan ringer mannen på arbetet och terroriserar honom kan gå under Isdals benämning direkta hot. Roger var rädd för att åka kommunalt tillsammans med sin partner för han visste att hon skulle anklaga honom för att ha tittat på andra kvinnor när de kom hem. Detta kan enligt Isdal ses som indirekta hot, som kan vara blickar som mannen kan tolka och ändrar sitt beteende efter, då mannen vet genom kvinnans blick att hon inte är nöjd med hans beteende. Roger berättade att hans partner till en början använde sig av psykisk misshandel så som ”Du är värdelös, hur kan du vara lärare, du kan inte tillfredsställa en kvinna” men att det sedan övergick till fysisk misshandel. Peter berättar att det kan börja med psykisk misshandel för att sedan utvecklas till fysisk misshandel.

Intervjupersonerna berättar att de tror att mörkertalet är stort och de vet inte hur ofta våld mot män förekommer, men de anser alla att den psykiska, fysiska och materiella misshandeln förekommer.

Den fysiska misshandeln

Tre av våra intervjupersoner berättar att kvinnan använder sig av det fysiska våldet genom slag, sparkar och knuffar, hon kan även riva eller klösa mannen. Eliasson (2000) styrker intervjupersonernas utsagor om hur kvinnor använder sig av våld. Eliasson skriver att kvinnan bland annat sparkar, ger mannen örfilar eller slår med knytnävar. Den fysiska misshandeln används bland annat för att kunna kontrollera partnern (Burman, 2007). Peter G som är våldsforskare berättar om sin undersökning i Gävle som visade att kvinnor oftast tar initiativ

till våld. Cook (1997) som skrivit boken "Abused men" menar att kvinnor och män använder sig av våld lika ofta mot varandra i relationer. Kriminalinspektör Håkan berättar om en man som regelbundet blev slagen av sin kvinna, men aldrig slog tillbaka utan bara gick därifrån. Mannen ville aldrig anmäla henne. När han en gång försvarade sig en blev han dömd för misshandel. En orsak till att män inte slår tillbaka kan bero på samhällets syn på manlighet, det vill säga mannen skall vara lugn och kontrollerad (Josefson, 2005). Några intervjupersoner tror inte att det är vanligt att männen slår tillbaka. Pelle på samtalskraft berättar att männen kan tro att de kan förlora vårdnaden om de gemensamma barnen ifall mannen slår tillbaka och kvinnan anmäler honom för misshandel. Isdal förklarar att en orsak till varför män inte slår tillbaka kan vara för att de skyddar sig genom att inte reagera, det handlar om människans försvarsmekanismer (Isdal, 2001). Det kan även handla om hur männen anses vara, de skall varken vara rädda eller visa smärta för omgivningen (Josefson, 2005).

Roger som blev misshandlad av sin partner slog aldrig tillbaka, men han skyddade sig med armarna eller så lämnade han bostaden. Pelle tror att en av anledningarna till att män inte slår tillbaka ligger i den svenska hedern, det vill säga att män inte skall slå kvinnor. Utländsk forskning styrker intervjupersonernas uppfattningar, att de flesta män inte vill slå en kvinna fastän hon slagit honom (Cook, 1997). De flesta män skulle aldrig slå en kvinna, men om männen någon gång skulle slå tillbaka finns det en risk att kvinnan anmäler mannen för misshandel (Kordon, Wetterqvist, 2006, Eliasson, 2000). Det var det som hände i fallet som Håkan berättade om, att mannen slog tillbaka och sedan blev dömd för misshandel.

Den materiella misshandeln

Håkan berättar om ytterligare ett fall där kvinnan använde sig av tillhygge mot mannen. Bertil på mansjouren menar att kvinnan även kan använda sig av materiellt våld genom att kasta föremål på eller mot mannen. Cook (1997) ger ett exempel i "Abused men" om en man som blivit utsatt för materiellt våld av sin kvinnliga partner. Mannen berättade att hans partner brukade kasta glas och porslin mot honom (ibid.). Intervjupersonerna som vi har träffat tror att kvinnor kan använda sig av materiellt våld eftersom att de inte har samma fysiska styrka som män. Dock anser öppenvårdsverksamheten att de inte har så mycket kunskap om det materiella våldet och valde därför att inte kommentera detta. Peter G tror att det materiella är

vanligare i USA jämfört med i Sverige eftersom att kvinnorna har större tillgång till vapen där.

Sammanfattning

Utifrån vad intervjupersonerna berättat så är det psykiska våldet vanligare än det fysiska och materiella våldet, men även dessa former av våld förekommer. Vi har förklarat vad för slags våld som går under de tre olika våldsbenämningarna. Josefson (2005) skriver att förr i tiden ansågs kvinnan vara den svaga av könen. Samhället har en bild av kvinnan som den tillgivna och omhändertagande (Ekenstam, 2007).

6.2 Därför anmäler inte män

Trots att våld mot män förekommer så anmäler män det sällan. En del män skäms för att de blivit misshandlade, och därför anmäler de inte kvinnan.

Vårdnadstvist

Bertil på mansjouren säger att i en vårdnadstvist kan kvinnan ha större möjlighet att få igenom sina krav eftersom att hon är mamma. Ekman (1995) skriver att om en kvinna och man separerar är det sannolikt att kvinnan får det största ansvaret för barnen, vilket även några av intervjupersonerna tror. Orsaken till att det, kan bero på de biologiska rollerna som Josefson (2005) skriver om. Håkan påpekar att i dagens samhälle har barnen rätt till båda sina föräldrar. Vilket även Öppenvårdsverksamheten säger genom att berätta att det är svårt i Sverige idag att få enskild vårdnad. Det är inte säkert att en kvinna som blivit misshandlad av sin före detta make/sambo får enskild vårdnad. Öppenvårdsverksamheten tror att männen kan vara oroliga för att de tror att de kommer att förlora barnen om de anmäler partnern för misshandel.

Att stanna kvar/ Bemötande

Bertil menar att på grund av att mannen är rädd att förlora barnen så väljer han att stanna kvar i relationen. Intervjupersonerna tror att männen tycker det är pinsamt att anmäla en kvinna för misshandel, då männen är oroliga för att de inte skall få samma respekt hos polisen som kvinnorna får. Även Cook (1997) skriver om detta, att männen är rädda för att de inte kommer bli korrekt bemötta på grund av sitt kön. Det kan bero på männens tankar om manlighet, det vill säga hur mannen skall vara och bete sig (Ekenstam, 2007). Roger anmälde sin partner efter en grövre misshandel. Han besökte en vårdcentral som tog fotografier och dokumenterade skadorna, men de frågade aldrig hur han mådde. Polisen var den enda

myndigheten som Roger ansåg bemötte honom korrekt. Men trots att det fanns bevisning så valde åklagaren att lägga ner fallet på grund av att kvinnan tidigare inte varit känd hos polisen inom våldsbrott. Bertil menar att en av anledningarna till att männen avstår från att anmäla kan vara för att de känner sig dumma och för att männen upplever att de skall passa in i samhällets ideal för manligheten. Bertil och kriminalinspektören Håkan anser att kärleken kan vara en annan orsak till varför män inte anmäler partnern för misshandel. Ytterligare en orsak till att män inte anmäler kan vara för att det generellt sett oftast är kvinnan som sköter de sociala kontakterna med vänner och familj. Vilket gör att männen är oroliga för att förlora den sociala kontakten med deras gemensamma vänner och familjemedlemmar (Ekman, 1995).

Inte bli trodd/skam

Bertil och Peter G tror att det största problemet till att mannen inte anmäler kvinnan är för att mannen är rädd för att polisen inte kommer att ta honom på allvar. Övriga intervjupersoner tror också att männen känner skam för att de blivit slagna av en kvinna och avstår därför från att anmäla. Pelle på samtalskraft säger att männen kan tro sig veta hur myndigheterna reagerar och att de inte kommer att få den hjälp som de behöver, då de tror att de inte kommer tas på allvar. Om mannen avviker från samhällets normer är han rädd för att utsättas för hån från andra män (Josefson, 2005). Enligt Peter G kan det vara svårt att föreställa sig att en kvinna misshandlar sin man. Mannen tror sig också veta att om han skulle anmäla kvinnan så är det inte säkert att kvinnan blir dömd, då en liten del av ärendena leder till åtal. Roger tillhör en av de männen som anmälde och han skäms inte för att ha blivit misshandlad av en kvinna.

Öppenvårdsverksamheten tror att en av anledningarna till att få män anmäler är att männen inte upplever misshandeln som ett brott. Per Isdal (2001) tycker att personen som varit utsatt för våld själv skall sätta ord på handlingen. Risken med detta är att mannen som blir utsatt för våld inte uppfattar misshandeln som våld. Öppenvårdsverksamheten berättar att de någon gång fått sätta ord på att det faktiskt var misshandel som mannen utsatts för. Bland de män som varit med i olika studier som Cook (1997) skriver om har det visat sig att män inte berättar för sina närstående om misshandeln. Männen är oroliga för att de inte skall bli trodda av familj eller vänner och de vet inte heller vart de skall vända sig för att få hjälp av samhället.

Sammanfattning

Några av de orsakerna till att männen inte anmäler kvinnan för misshandel kan vara rädslan att förlora barnen och de är rädda för att inte bli trodda av omgivningen, en annan orsak kan vara att mannen älskar kvinnan. Mannen är även rädd för att förlora en del av sin manlighet om han berättar om misshandeln. McCloughry (1992) skriver att om män inte uppfyller samhällets normer om hur en man skall vara kan de tro att omgivningen kan se ner på dem. Det vi har märkt om orsaken till att männen inte anmäler beror på att de är oroliga över hur omgivningen och myndigheter kommer att bemöta dem ifall de söker hjälp för problematiken. De vet heller inte vart de skall vända sig för att få den hjälp som de behöver för att kunna hantera våldet som finns i relationen. Intervjupersonerna tror inte att det är lika vanligt att kvinnor misshandlar män, som när män misshandlar kvinnor. Men de vet om att det förekommer och tror att mörkertalet är stort. Tidigare forskning har dock visat att det nästan är lika vanligt att kvinnor är våldsamma i relationer mot sin partner, som män (Kordon, Wetterqvist, 2006).

6.3 Samhällssyn/ tabubelagt

Den traditionella synen på hur män ska vara menar Håkan är att mannen skall vara stark och att kvinnan inte skall bestämma över mannen. Josefson (2005) skriver om att kvinnan förr ansågs vara den svaga av könen och mannen den starka, och att detta har påverkat hur samhället ser på kvinnor idag. Hon skriver även att enligt den traditionella synen så skall mannen inte vara svag eller sårbar. Owe som arbetar på kriscentrum för män i Malmö menar att könen inte blir bemötta på samma sätt eftersom mannen skall uppfylla de manliga idealen, som enligt Josefson (2005) betyder att mannen skall kunna klara sig själv. Intervjupersonerna menar att dagens samhälle har höga krav på att män skall vara män. Vilket kan leda till att somliga män har svårt att visa känslor som rädsla, smärta och svaghet (Josefsson, 2005).

Några av intervjupersonerna menar att massmedia ser män och kvinnor olika som förövare och offer. Män som offer anses inte vara lika trovärdiga som kvinnor, eftersom kvinnan är fysiskt svagare. Eliasson (2000) skriver att samhället inte ser lika allvarligt på kvinnors våld mot män jämfört med mäns våld mot kvinnor, eftersom att kvinnan anses vara det svagare könet i samhället och mannen det starkare. Media har gett kvinnan offerrollen medan mannen har fått rollen som förövare (Hydén, Månsson, 2006). Andreas på familjerättsbyrån tror att

orsaken till att det är så få män som anmäler är på grund av att samhället inte vill se problemet.

Öppenvårdsverksamheten menar att det blir komplicerat när mannen är offer istället för kvinnan och kvinnan är förövare istället för mannen. Samhället anser att det är männen som slår kvinnor och inte tvärtom (Kordon, Wetterqvist, 2006). Några intervjupersoner instämmer att när könsrollerna på förövare och offer blir ombytta, blir det svårare att se och förstå problematiken. Öppenvårdsverksamheten hävdar att könsmaktsordningen gör det lättare att förstå kvinnomisshandel jämfört med mansmisshandel.

Hjälpinsatser

Roger är ett exempel på hur män kan uppleva hur de blir bemötta av samhället och vad det finns för hjälpinsatser för män som blir misshandlade av en kvinnlig partner. Roger anser att han inte fick några hjälpinsatser från samhället. Han kontaktade socialförvaltningen i sin hemkommun och de visste inte hur de skulle hjälpa honom. Pelle på samtalskraft tror att orsaken till att så få män anmäler kan ligga både hos mannen och hur samhällets syn på könen. Samhället har inte utformat ett skyddsnät för de utsatta männen och de vet inte heller var de skall vända sig för att få hjälp. Öppenvårdsverksamheten mötte en man som blev misshandlad av en kvinna. Personalen fick vända på problematiken, för att kunna förstå mannens situation, det vill säga de tänkte på hur de hade arbetat om offret varit en kvinna istället. De hade svårare att sätta in mannen i en offerroll. Pelle berättar att han tagit kontakt med andra myndigheter för att försöka hjälpa en manlig klient att komma till rätt hjälpenhet. Vid det tillfället fick han upprepade gånger understryka att det var kvinnan som slog mannen och inte tvärtom. Cook (1997) skriver att det inte finns några hjälpinsatser för kvinnor som behöver hjälp med att kontrollera sitt exempelvis aggressiva beteende.

Mörkertal

Samtliga intervjupersonerna tror att mörkertalet är väldigt stort och tycker att ämnet bör uppmärksammas. Tidigare forskning visar att det inte är många män som anmäler kvinnorna och därför anses det finnas ett stort mörkertal (Kordon, Wetterqvist, 2006). Håkan menar att polisen inte kan göra någonting för att få fler män att anmäla misshandeln. Han anser att det mer är en attitydfråga som råder i samhället. Öppenvårdsverksamheten berättar att våld inom familjen är tabubelagt i samhället, vilket Isdal (2001) även nämner, då familjevåld oftast sker

bakom stängda dörrar. Det var för ungefär 30 år sedan som våld inom familjen blev ett socialt problem eftersom att det då började uppmärksammas (Hydén, Månsson, 2002). Pelle menar att orsaken till att kvinnomisshandel är mer ”synligt” i samhället beror på att könsrollerna lever kvar än idag. Roger som själv blivit utsatt för misshandel tycker att det är viktigt att män som är utsatta för misshandel av sin kvinnliga partner tas på allvar och han tycker att fler män skall ta mod till sig att anmäla.

Sammanfattning

Dagens samhälle anser att mannen skall vara det starkare könet. Mannen skall inte vara svagare än kvinnan. Därför är det svårt att se mannen som ett offer för misshandel i en parrelation. Mörkertalet kan vara stort då det är få män som anmäler misshandeln. Margareta Hydén och Sven-Axel Månsson (2002) skriver att media har gjort kvinnan till ett offer och att det är mannen som misshandlar kvinnan och inte tvärtom. Enligt intervjupersonerna kan det därför vara svårt att förstå och se att rollerna kan vara ombytta, att det är mannen som är offret.

I analysen har vi skrivit att det som verkar vara det vanligaste förekommande våldet från kvinnor är den psykiska misshandeln. Vi har även skrivit att det är få män som anmäler när de blir misshandlade av en kvinnlig partner och därför anses mörkertalet vara högt. Samhällets uppfattningar på hur män och kvinnor skall vara kan vara en orsak till att få män anmäler. Josefson (2005) skriver att enligt manlighetsnormen så anses mannen vara den som styr och ställer i en relation. Kvinnan anses vara den av könen som är omhändertagande (Ekenstam, 2007). Därför kan det vara svårt att se kvinnan som förövare och mannen som ett offer.

7. Sammanfattning och avslutande diskussion

7.1 Sammanfattning

Syftet med vår uppsats var att undersöka kvinnors våld mot män i parrelationer och om ämnet är tabubelagt. Vi har varit i kontakt med Kriscentrum För Män i Lund och Malmö, Mansjouren i Malmö, Öppenvårdsverksamhet i Malmö, Familjerättsbyrå i Malmö, polisen i Malmö, Samtalskraft i Malmö och en våldsforskare. Vi har även intervjuat en man som blivit misshandlad av sin kvinnliga partner. Alla intervjupersonerna var överens om att ämnet bör uppmärksammas av samhället för att det finns lite kunskap om det. Detta kan vara ett problem för myndigheterna eftersom att de inte är vana att möta denna problematik, så de har svårt att bemöta en man som blivit utsatt för misshandel av sin kvinnliga partner. Det finns inte heller några direkta hjälpinsatser för de utsatta männen eller för de kvinnor som behöver hjälp med att kontrollera sin aggressivitet.

Vår första frågeställning var hur vanligt det är att män blir misshandlade och vilken sorts misshandel de utsätts för. Genom internationell forskning kom det fram att det nästan är lika vanligt att män blir misshandlade som kvinnor av sin partner. Intervjupersonerna menade att mörkertalet är stort eftersom att männen skäms över att de blir eller har blivit misshandlade av sin partner. Enligt Pete Gills undersökning i Gävle visade det sig att det oftast var kvinnorna som tog initiativ till våld i en parrelation. I intervjuerna som vi utfört framkom det att kvinnor använder sig mest av psykisk misshandeln som kan övergå till fysisk misshandel. Den psykiska misshandeln innebär hot, terrorisering och kränkande behandling. Det fysiska våldet innebär att kvinnorna slog, sparkade, knuffade och rev mannen. Det materiella våldet ansåg intervjupersonerna inte vara vanligt i Sverige, men det innefattade att kvinnan kastade någon form av tillhygge mot mannen.

Den andra frågeställningen handlade om orsaken till varför män inte anmäler misshandel av sin kvinnliga partner. Genom intervjupersonerna kom vi fram till att det berodde på att männen kan uppleva att de inte kommer bli trodda av sin omgivning om de berättar om misshandeln. Intervjupersonerna menade även att männen känner skam och tycker att det är pinsamt att berätta om sin situation. I relationer där paret har gemensamma barn förekommer rädsla hos mannen att förlora kontakten med barnen om han anmäler kvinnan.

Den tredje frågeställningen handlade om ifall ämnet är tabubelagt. Samhället har svårt att se mannen som ett offer och kvinnan som en förövare. Detta kan vara för att massmedia tilldelar män och kvinnor olika roller som offer och förövare. Intervjupersonerna berättade att de trodde att orsaken till att det inte pratas om män som blir misshandlade av sin kvinnliga partner är på grund av samhällets syn på könen. Ämnet är tabubelagt för att det finns en stor okunskap om problematiken och männen vågar inte anmäla och därför ses det inte som ett socialt problem. Detta kan vara några av anledningarna till varför mörkertalet är stort. Det som inte hörs syns inte.

Via våra intervjupersoner har vi kommit fram till att mörkertalet är stort, hur stort det är kan vi endast spekulera om. Våra intervjupersoner har kommit i kontakt med väldigt få män som blivit misshandlade av en kvinnlig partner, antingen fysiskt eller psykisk vilket tyder på att mörkertalet är stort, för problemet finns i hemmen. Kvinnors våld mot män i parrelationer förekommer i dagens samhälle, men det är ingenting som det pratas om. Vi tror att detta kan bero på att samhället lever kvar i den traditionella synen på hur män och kvinnor skall vara och bete sig. Genom det intervjupersonerna berättat har vi även kommit fram till att kvinnan använder sig mer av den psykiska misshandeln jämfört med den fysiska och materiella misshandeln, på grund av att kvinnan inte anses vara lika fysiskt stark som mannen. Men trots detta är det inte ovanligt att kvinnan använder sig av den fysiska och ibland även den materiella misshandeln i parrelationer.

7.2 Avslutande diskussion

Vi anser att vi har svarat på våra frågeställningar men däremot saknar vi mer tidigare forskning från Sverige om ämnet. Den större delen av forskningen som vi har använt oss av kommer från USA och England. För att undersöka ämnet använde vi oss av en kvalitativ metod, så kallade semistrukturerade intervjuer, men där det även fanns en möjlighet för intervjupersonerna att berätta vad de ville om ämnet, även om det gick utanför frågan. På så sätt hade vi ett öppet sinne, och fick därför även ny kunskap som gav oss bredare insikter inom ämnet. Vi är nöjda med vårt val av metod, då det gav oss en djup och bred kunskap om ämnet. Roger, som varit utsatt för misshandel av sin kvinna, intervjuade vi via mail. Vi är medvetna om att en intervju i ett möte med Roger eventuellt kunde ha vägt tyngre än en mail - intervju. Men på grund av geografiska skillnader och ämnets känslighet, ansåg vi det bättre att utföra intervjun på detta sätt, då Roger på så sätt kunde känna sig mer bekväm i intervjun,

samt välja vilka frågor han ville svara på. Vi har stor tillförlitlighet till Rogers berättelse, och är väldigt tacksamma för hans medverkan, då han bidrog med ett perspektiv som vi ansåg viktigt för vår uppsats.

Det är tydligt att de traditionella könsrollerna fortfarande lever kvar, där kvinnan ses som svagare än mannen och därför tilldelas hon offerrollen. Att mannen skulle vara offer för en kvinnas våld, är av många inte trovärdigt och därför heller inte synligt.

Polisen anser att de inte kan göra någonting för att öka andelen män som anmäler när de blir misshandlade av sin partner, vilket vi kan hålla med om. Vi anser att det ligger i samhällets ansvar att lyfta upp frågan och göra den uppmärksam. Det är fel på samhället när nästan inga män vågar eller vill anmäla att de blir misshandlade av sin kvinnliga partner. Speciellt när de tror att de inte kommer bli bemötta på ett korrekt sätt av myndigheter. Till exempel en intervjuperson som var tvungen att upprepa flera gånger för en annan myndighet att det var mannen som blev misshandlad och inte kvinnan. Likaså när det gäller Roger, han blev bra bemött av polisen men inte av socialförvaltningen, som inte visste hur de skulle bemöta Roger. Men även Öppenvårdsverksamheten blev ställda och var tvungna att tänka ”om detta vore en kvinna så skulle vi göra så här...”.

I början av uppsatsen hade vi en förförståelse om att ämnet som vi valt att skriva om är tabubelagt, vilket visade sig stämma. Det är inte många män som anmäler, vilket betyder att mörkertalet är stort. En annan förförståelse som vi har haft var att männen inte togs på allvar av samhället och inte hade samma möjlighet till hjälp som kvinnor. Våra intervjupersoner berättade att det finns hjälpinsatser för män som misshandlar sin kvinna men däremot finns det inga hjälpinsatser för kvinnor som misshandlar sin man. Samhället glömmer bort både mannen och kvinnan i denna fråga. När det handlar om mäns våld mot kvinnor så är både mannen och kvinnan i fokus. Kvinnan är den som behöver skydd och mannen som behöver hjälp med sitt beteende. Det vi kan fråga oss är varför samhället delar in män och kvinnor i olika grupper, som offer och förövare? Är inte alla lika mycket värda? Misshandlade män behöver lika mycket hjälp som misshandlade kvinnor. Samhället vill bli mer jämlikt mellan könen, men i denna fråga så glöms mannen som offer och kvinnan som förövare bort. I avgränsningen (sida 4 i uppsatsen) har vi skrivit att vi inte skulle ta upp våld inom samkönade relationer, men under uppsatsens gång har vi funderat kring hur rollerna som offer och förövare skulle se ut ur detta perspektiv. Vem får offerrollen och vem får förövarrollen i en

relation mellan två män, eller mellan två kvinnor? Att kvinnor misshandlar män, kan vara svårt för samhället att se som ett socialt problem, då mannen oftast är fysiskt starkare än kvinnan, och då "borde kunna försvara sig". Men om en man blir misshandlad av sin manliga partner, ser då samhället det som att den andra mannen borde kunna försvara sig mot sin partner? Och hur blir det i en relation mellan två kvinnor, där en av kvinnorna kommer att få en självklar förövarroll? När det gäller samkönade relationer, kan man tänka sig att den fysiska styrkeskillnaden inte behöver vara så stor, utan att det då kan handla om vem som är mentalt starkare, och vem som är mentalt svagare. Offert som inte lämnar våldsrelationen och förövaren som utövar våldet. Men borde inte detta resonemang om den mentala styrkan gälla våld inom alla parrelationer?

Många av intervjupersonerna har haft liknande åsikter angående ämnet. Därför har vi inte kunnat väga intervjupersonernas svar mot varandra. Anledningen till detta kan vara att det bristande kunskap om ämnet i samhället vilket gör att det är svårt att få rättvis syn på problematiken.

Det har varit intressant att ha haft Roger med i uppsatsen eftersom att han har berättat hur samhället bemötte honom. Intervjupersonerna trodde att polisen inte skulle bemöta misshandlade män så bra, vilket även Cook (1997) skriver om. Roger upplevde att det var polisen som bemötte honom korrekt. Av socialförvaltningen upplevde han att han inte fick någon hjälp eftersom att de stod helt handfallna.

Genom våra intervjupersoner har vi uppfattat det som att det materiella våldet förekommer i Sverige, men att det är ovanligt. Däremot verkar det materiella våldet förekomma i större utsträckning i USA, vilket Peter Gill berättar om, då det är lättare att få tillgång till exempelvis vapen i USA.

För vidare frågor kan det vara intressant att se om kvinnor utövar våld mot sin partner av samma anledning som män utövar våld mot sin partner. Det skulle även vara intressant att se hur hjälpinsatser för män som blir misshandlade av sin partner hade utformats, om de hade utformats på samma sätt som när kvinnor får hjälp idag eller om hjälpinsatserna hade sett annorlunda ut. Hade hjälpinsatser för aggressiva kvinnor utformats, hade de sett ut på samma sätt som hjälpinsatserna för aggressiva män gör?

Vi vill avsluta uppsatsen med att återigen påpeka att det inte finns liknande hjälpinsatser för män som blir misshandlade som när kvinnor blir misshandlade av sin partner. Männen tror att det inte finns någon hjälp för dem att få, men männen har möjlighet att få hjälp genom samtalskontakter, bland annat genom de organisationer som vi har varit i kontakt med.

Källförteckning

Aspers, Patrik (2007) *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber AB.

Bonniers Compact Lexikon (1999) Bonniers Lexikon AB.

Burman, Monica (2007) *Straffrätt och mäns våld mot kvinnor*. Iustus förlag.

Cook, W Philip (1997) *Abused men, The hidden side of domestic violence*. Praeger Publishers: Westport.

Diesen, Christian (2005) ”Processrättsligt perspektiv” i Diesen, Christian, Lernestedt, Claes, Lindholm, Torun, Pettersson, Tove *Likhet inför lagen*. Falun: Natur och Kultur.

Ekenstam, Claes (2007) ”Klämda än: föreställningar om manlighet & omanlighet i det samtida Norden” i Holter Gullvåg, Oystein red. *Män i rörelse jämställdhet, förändring och social innovation i Norge*. Gidlunds förlag.

Ekman, Daniel (1995) *En mans bok- om manlighet identitet, teorier, ideal, verklighet*. Stockholm: Natur och Kultur.

Eliasson, Elis Per (2000) *Män, kvinnor och våld att förstå och förändra våldsamt beteende*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.

Holmström, Åke (1995) *Men män då... om män och vad de funderar på*. Västerås: OCA-Förlaget AB.

Hyden, Margareta, Månsson, Sven-Axel (2006). ”Kön och praktik” i Anna Meeuwisse, Sune Sunesson, Hans Swärd (red) *Socialt arbete en grundbok*. Stockholm: Natur och Kultur.

Isdal, Per (2001) *Meningen med våld*. Stockholm: Förlagshuset Gothia AB.

Josefson, Helena (2005). *Genus – hur påverkar det dig?* Stockholm: Natur och Kultur.

Kalman, Hildur (2006) "Kunskap och samhälle" i Björn Blom, Stefan, Morén och Lennart Nygren. *Kunskap i socialt arbete – om villkor, processer och användning*. Stockholm: Natur och Kultur.

Kordon, Suzanne, Wetterqvist, Anna (2006) *Gärningsmannen är en kvinna. En bok om kvinnlig brottslighet*. Falun: Bokförlaget DN.

Levin, Claes (2008) "Att undersöka det sociala – några ingångar" i Anna Meeuwisse, Hans Swärd, Rosmari Eliasson – Lappalainen och Katarina Jacobsson (red) *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur.

McCloughry, Roy (1992) *Män och manlighet från makt till kärlek*. Örebro: Bokförlaget Libris.

Meeuwisse, Anna, Swärd, Hans (2006) "Vad är socialt arbete" i Anna Meeuwisse, Sune Sunesson, Hans Swärd (red) *Socialt arbete en grundbok*. Stockholm: Natur och Kultur.

Sohlberg, Peter (2006) "Teorier och kunskapsbildning i socialt arbete" i Björn Blom, Stefan Morén och Lennart Nygren. *Kunskap i socialt arbete – om villkor, processer och användning*. Stockholm: Natur och Kultur.

Thurén, Torsten (1991) *Vetenskapsteori för nybörjare*. Malmö: Princo/Team Offset & Media.

BILAGA 1

Frågor till polisen

Var arbetar du med och hur ser dina arbetsuppgifter ut?

Kommer ni i kontakt med misshandlade män?

Kan det vara så att män som blir misshandlade av kvinnor blir bemötta på annat sätt än kvinnor som blir misshandlade?

Vilken typ av våld använder sig kvinnor av, psykisk, fysisk eller materiellt?

Vet du någonting om polisaspiranter får lära sig att det förekommer att kvinnor misshandlar sina män både psykiskt och fysiskt?

Hur ofta förekommer det att ni får kännedom om misshandel på män utfört av frun?

Är det många män som anmäler men sedan drar tillbaka sin anmälan?

Varför tror du att samhället inte har uppmärksammat att män kan bli misshandlade av kvinnor?

Tycker du att det bör uppmärksammas?

BILAGA 2

Frågor till Roger, som blev utsatt för misshandel.

Berätta vad du varit med om, hur det började?

Var det psykisk eller fysisk misshandel?

Hur länge pågick det?

Hur reagerade du första gången det hände?

Blev ditt självförtroende påverkat?

Hände det på offentliga platser?

Försvarade du någonsin dig?

Hur agerade du?

Vilka känslor upplevde du?

Hur kom det sig att du valde att lämna henne?

Klandrade du någonsin dig själv?

Berättade du det för vänner och familj?

Fick du något stöd?

Sökte du stöd från myndigheter? Visste du vart du kunde vända dig?

Vilka hjälpinsatser fick du?

Anmälde du? Hur gick det i så fall?

Varför anmälde du/ anmälde du inte?

Hur blev du bemött av polisen?

Borde det finnas fler insatser för män?

BILAGA 3

Intervjufrågorna såg likadana ut för resterande intervjupersoner; Kriscentrum för män i Malmö och Lund, Mansjouren, Öppenvårdsverksamheten, Familjerättsbyrån, Samtalskraft och våldsforskaren Peter Gill.

- Vad arbetar ni med och vilka är era arbetsuppgifter?
- Kommer ni i kontakt med misshandlade män?
- Vilken typ av våld använder kvinnorna sig av, psykiskt eller fysiskt våld? Varför tror du det?
- Förekommer materiellt våld?
- Tror du att det är ett stort mörkertal bland män som blir misshandlade av kvinnor?
- Varför tror du att så få män anmäler misshandeln?
- Varför är ämnet tabubelagt?
- Anser du att samhället bemöter kvinnor och män olika, som offer och som förövare?
- Tror du att män bemöts annorlunda som offer av myndigheterna?
- Vilka känslor upplever mannen?
- Varför är det mer synligt att män slår?
- Är det vanligt att männen slår tillbaka?
- Bör ämnet uppmärksammas?